

Hotti

23.6.2008

Kunnallinen sosiaalihuollon täydennyskoulutus vuonna 2007

Lainsäädännön muutokset voimaan 1.8.2005

Vuoden 2005 elokuun alusta tuli voimaan sosiaalihuoltolain (710/1982) täydennyskoulutusta koskevan 53 §:n (50/2005) muutos. Samanaikaisesti tuli voimaan myös sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005).

Säännösten mukaan työnantajan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö osallistuu peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Terveystieteiden osalta vastaava lainsäädäntö on ollut voimassa vuodesta 2004 lukien.

Sosiaalihuollon täydennyskoulutussuosituksessa ammatillisella täydennyskoulutuksella tarkoitetaan sosiaalihuollon henkilöstölle suunnattua, työssä tarvittavan osaamisen ylläpitämiseen liittyvää lyhyt- ja pitkäkestoista täydennyskoulutusta, jonka avulla ylläpidetään ja kehitetään työssä tarvittavaa osaamista. Koulutuksen tulee olla työnantajan hyväksymää ja työtehtäviin liittyvää. Määritelmä vastaa kunnallisen koulutussopimuksen 4 §:ssä tarkoitettua ammatillista täydennyskoulutusta. Työhön perehdytystä ja työnohjausta ei lasketa mukaan täydennyskoulutukseen, eikä täydennyskoulutukseksi katsota myöskään työhön liittyviä kokouksia tai alle puolen päivän mittaisia koulutustilaisuuksia, elleivät ne ole laajempaa täydennyskoulutuskokonaisuutta.

Täydennyskoulutusta koskevan lainsäädännön keskeinen sisältö, määritelmät ja ohjeet valtakunnallisesti seurattavista ja tilastoitavista tiedoista käyvät ilmi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeestä 17/2006. Sosiaalialan kehittämishankkeen 2003–2007 yhteydessä valmisteltiin Sosiaalihuollon täydennyskoulutussuositus, Opas kunnille ja kuntayhtymille (STM:n julkaisuja 2006:6).

Täydennyskoulutustietoja seurataan vuosittain

Sosiaalihuoltolain muutos edellyttää, että kunnat seuraavat sosiaalihuollon henkilöstön koulutuksen toteutumista, koulutukseen osallistumista ja siitä aiheutuvia kustannuksia osana kunnan seurantajärjestelmiä, esimerkiksi henkilöstökoulutusrekisterin tai vastaavan avulla.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kerätä toimintayksiköiden seurantatietojen pohjalta vuosittain täydennyskoulutusta koskevat määrälliset ja kustannustiedot koko kunta-alan osalta ja raportoida kehityksestä. Sosiaalihuollon osalta täydennyskoulutustiedot on tähän mennessä selvitetty kalenterivuosilta 2006 ja 2007. Terveystieteiden osalta vastaavat tiedot on tähän mennessä kerätty kalenterivuosilta 2004 - 2007, ja niistä on tehty omat erilliset yhteenvetonsa.

Hotti

23.6.2008

Seurattaviin tietoihin kuuluvat:

- täydennyskoulutukseen osallistuvien lukumäärä
- täydennyskoulutuspäivien määrät
- täydennyskoulutuksen kustannukset.

Vastaavat tiedot kerätään myös erikseen sosiaali- ja terveystalouden vähintään 30 opintopisteen laajuiseen johtamiskoulutukseen osallistuneiden osalta.

Kunnallinen työmarkkinalaitos keräsi sosiaalihuollon täydennyskoulutustiedot vuodelta 2007 kuntiin ja kuntayhtymiin tammikuussa 2008 lähettämälläan nettitiedustelulla. Yhteenveto tiedustelun tuloksista sekä tiedustelulomake ovat muistion liitteissä 1 ja 2.

Sosiaalihuollon täydennyskoulutustiedot kerättiin nyt toista kertaa. Kuntien ja kuntayhtymien valmiudet ilmoittaa täydennyskoulutustiedot sosiaalihuollon osalta ovat edelleenkin vielä puutteelliset. Saatuihin tietoihin tulee suhtautua varauksella. Vaikkakin kunnissa ja kuntayhtymissä on voitu ottaa mallia vastaavien täydennyskoulutustietojen keruusta terveydenhuollossa, olivat kirjanpito- ja rekisteröintijärjestelmät vielä monin osin keskeneräiset. Ongelmia tuotti erityisesti sisäisten koulutustilaisuuksien sekä kustannustietojen kerääminen ja raportointi.

Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluva henkilöstö

Sosiaalihuollon täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvia ammattiryhmiä ei ole rajattu, vaan henkilöstöllä tarkoitetaan työtehtävää ja ammattinimikettä rajaamatta koko sosiaalihuollon tehtävälueella toimivaa henkilöstöä. Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvat sekä vakinaiset että määräaikaiset työntekijät. Myös päivähoiton henkilöstö on täydennyskoulutusvelvoitteen piirissä, vaikka päivähoito hallinnollisesti kuuluisi kunnassa muun kuin sosiaalihuollosta vastaavan toimielin piiriin (sosiaalihuoltolain 17§). Kuntien tulee sisällyttää myös johdon ja esimiesten täydennyskoulutus osaksi sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutussuunnitelmia. Täydennyskoulutuksen tarve vaihtelee vuosittain yksilö-, ammattiryhmä- ja työyhteisötasolla riippuen kunnan tai kuntayhtymän asettamista strategisista painopisteistä.

Tilastokeskuksen kunta-alan palkkatilaston mukaan lokakuussa 2006 sosiaalihuollon henkilöstöä työskenteli 452 kunnassa tai kuntayhtymässä yhteensä 111 000 henkilöä. Tiedusteluun vastanneista 245 kuntaa tai kuntayhtymää ilmoitti palveluksessaan olevan sosiaalihuollon henkilöstöä yhteensä 71 276 henkilöä. Vastausprosentiksi tuli siten 54 ja tiedustelu kattaa 64 % koko kunta-alan sosiaalihuollon henkilöstöstä. Niissä kunnissa ja kuntayhtymissä, joissa sosiaalitoimi ja terveydenhuolto on yhdistetty, oli vaikeuksia ilmoittaa täydennyskoulutustiedot pelkästään sosiaalihuollon osalta.

Hotti

23.6.2008

Täydennyskoulutukseen osallistui 72 % henkilöstöstä

Selvityksen mukaan vuonna 2007 täydennyskoulutukseen osallistui 72 % sosiaalihuollon koko henkilöstöstä. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna eniten täydennyskoulutusta annettiin sosiaalityöntekijöille. Täydennyskoulutukseen osallistuneiden osuus on kasvanut vuodesta 2006 vuoteen 2007 viidellä prosenttiyksiköllä. Osa tästä muutoksesta voi tosin johtua tiedonkeruun paranemisesta.

Taulukko 1: Täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärä vuonna 2007

Ammattiryhmä	Koko henkilöstön lukumäärä	Täydennyskoulutukseen osallistuneet:	
		Lukumäärä	%-osuus
Sosiaalityöntekijät (ylempi tai alempi yliopistotutkinto)	2 711	2 314	85,4
Yliopistokoulutettu muu sosiaalihuollon henkilöstö (mm. lastenvalvoja, sosiaaliamies, koulukuraattori, psykologi)	1 780	1 286	72,2
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet (mm. sosiaaliohjaaja, lastentarhanopettaja)	17 140	13 313	77,7
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai kouluasteen tutkinnon suorittaneet (mm. lähihoitaja, kodinhoitaja, lastenhoitaja, kehitysvammaistenhoitaja)	30 647	22 019	71,8
Muu palveluketjussa toimiva henkilöstö (mm. perhepäivähoitajat, tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	19 128	12 608	65,9
Kaikki yhteensä	71 276	51 540	72,3

Täydennyskoulutusta keskimäärin 3,5 päivää/koulutukseen osallistunut

Täydennyskoulutukselle ei ole asetettu sen enempää vähimmäis- kuin enimmäismääriä. Koulutuksen tarve voi vaihdella vuosittain mm. työyhteisön toimintojen kehittämisvaiheesta, henkilön ammatillisesta koulutuksesta ja tehtävästä riippuen huomattavastikin puoleen tai toiseen. Valtioneuvoston 2.10.2003 antamassa periaatepäätöksessä sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi on todettu, että keskimäärin 3-10 täydennyskoulutuspäivää vuodessa voidaan pitää yhtenä täydennyskoulutuksen lähtökohtana.

Täydennyskoulutuspäivät tuli ilmoittaa työpäivinä ja vajaat työpäivät tuli summata kokonaisiksi päiviksi. Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuspäiviä oli vuonna 2007 keskimäärin 3,5 yhtä koulutuksessa ollutta henkilöä kohden laskettuna. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna koulutuspäiviä oli keskimäärin eniten sosiaalityöntekijöillä sekä yliopistokoulutetulla muulla sosiaalihuollon henkilöstöllä.

Keskimääräisten täydennyskoulutuspäivien määrä oli vähentynyt vuodesta 2006 vuoteen 2007 keskimäärin 0,4 päivällä. Keskimäärin eniten täydennyskoulutuspäivien määrä oli vähentynyt sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan alemman korkeakoulututkinnon tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneilla (- 1,2 päivää). Yliopistokoulutetulla muulla sosiaalihuollon henkilöstöllä täydennyskoulutuspäivien määrä oli puolestaan keskimäärin kasvanut (+ 1,2 päivää).

Hotti

23.6.2008

Taulukko 2: Täydennyskoulutuspäivien määrä keskimäärin koulutuksessa ollutta henkilöä kohden vuonna 2006 ja 2007

Ammattiryhmä	Täydennyskoulutuspäiviä keskimäärin/koulutettu	
	v. 2006	v. 2007
Sosiaalityöntekijät (ylempi tai alempi yliopistotutkinto)	5,7	5,8
Yliopistokoulutettu muu sosiaalihuollon henkilöstö (mm. lastenvalvoja, sosiaaliamies, koulukuraattori, psykologi)	4,8	6,0
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, opetus- ja kasvatustieteiden alan korkeakoulututkinnon suorittaneet tai sosiaalialan opistoasteen tutkinnon suorittaneet (mm. sosiaalihoaja, lastentarhanopettaja)	5,5	4,3
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai kouluasteen tutkinnon suorittaneet (mm. lähihoitaja, kodinhoitaja, lastenhoitaja, kehitysvammaistenhoitaja)	3,3	3,3
Muu palveluketjussa toimiva henkilöstö (mm. perhepäivähoitajat, tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	3,1	2,3
Kaikki keskimäärin	3,9	3,5

Täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset 8 miljoonaa euroa – koulutusajan palkat lisäksi 25 miljoonaa euroa

Kokonaiskustannuksiin tuli tiedustelussa laskea mukaan täydennyskoulutuksesta aiheutuneet välittömät kulut eli kurssimaksut, kouluttajien palkkiot, päivärahat, matka- ja majoituskulut sekä mahdollisten sijaisten palkat sivukuluihin. Kustannuksiin ei laskettu täydennyskoulutukseen osallistuvan henkilöstön koulutusajan palkkoja. Tiedustelulomakkeella kustannustiedot pyydettiin ilmoittamaan kokonaiskustannuksina. Niitä ei siis tarvinnut eritellä ammattiryhmittäin.

Erityisesti kustannuksista saatuihin tietoihin tulee suhtautua varauksella. Tämä tiedustelu kattaa noin 2/3 kunta-alan sosiaalihuollon henkilöstöstä. Yhteenvedosta puuttuu siten noin 1/3 sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset. Osa tiedusteluun vastanneistakaan kunnista ja kuntayhtymistä ei pystynyt ilmoittamaan kustannustietoja ollenkaan. Myös se mitä kustannuksiin oli laskettu mukaan, vaihteli suuresti. Suurella osalla vastauksista sijaisten palkat puuttuivat ilmoitetuista kustannuksista kokonaan. Osassa kustannuksissa saattoi olla mukana vain kurssimaksut, osa ei pystynyt ilmoittamaan matkakuluja jne.

Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset olivat keskimäärin henkilöä kohden laskettuna 156 euroa vuonna 2007. Kustannukset on laskettu vain niiden kuntien ja kuntayhtymien osalta, jotka ovat ilmoittaneet sekä täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärän että siitä aiheutuneet kustannukset. Jos näin saadut keskimääräiset kustannukset henkilöä kohden kerrotaan kaikkien täydennyskoulutukseen osallistuneiden henkilöiden yhteismäärällä, saadaan täydennyskoulutuksen välittömiksi kokonaiskustannuksiksi tiedusteluun vastanneissa kunnissa ja kuntayhtymissä noin 8 miljoonaa euroa vuonna 2007.

Hotti

23.6.2008

Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä täydennyskoulutukseen osallistuneiden koulutusajan palkkoja. Täydennyskoulutuksesta aiheutuneita kokonaiskustannuksia laskettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon koulutukseen osallistumisen vuoksi menetetty työpanos. Koulutusajan palkat on tässä laskelmassa saatu kertomalla koulutuksessa olleiden arvioitu keskimääräinen päivämäärä keskimääräisillä täydennyskoulutuspäivillä ja kertomalla saatu tulos täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärällä. Näin laskien menetety työpanoksen kustannuksiksi vuonna 2007 saadaan ilman välillisiä työvoimakustannuksia noin 19 miljoonaa euroa ja välilliset työvoimakustannukset mukaan lukien noin 25 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutus

Kuntien ja kuntayhtymien tuli ilmoittaa sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen (vähintään 30 opintopistettä) osallistuneiden lukumäärä sosiaalihuollossa, koulutuspäivät sekä kustannukset.

Vuonna 2007 sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen osallistui 384 henkilöä sosiaalihuollossa. Täydennyskoulutusta heillä oli keskimäärin 8,2 päivää. Johtamiskoulutuksen kustannukset osallistujaa kohden olivat keskimäärin 657 euroa.

Vuonna 2006 johtamiskoulutukseen ilmoitettiin osallistuneen 459 henkilöä, täydennyskoulutuspäiviä oli keskimäärin 7,6 ja kustannukset osallistujaa kohden keskimäärin 500 euroa.

Liitteet

- 1 Tiedustelun tulokset
- 2 Tiedustelulomake